

Handläggare
Elin Sylvan
Telefon: 08-508 254 73**Till**
Socialnämnden 2023-02-21

Tidig Upptäckt Bättre Stöd- TUBS

Ett användardrivet och verksamhetsövergripande tjänstedesignsprojekt om flickors och unga kvinnors bruk av alkohol och narkotika

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner redovisningen av projektet Tidig Upptäckt Bättre Stöd.

Veronica Carstorp Wolgast
socialdirektörMaria Karlsson
TF avdelningschef

Sammanfattning

Under 2021-2022 genomfördes projektet Tidig Upptäckt Bättre Stöd- TUBS i samverkan mellan totalt tio aktörer från staden, regionen och polisen.

Den grupp som projektet fokuserat på är flickor och unga kvinnor då statistiken visar att de inte uppmärksammas för sitt bruk av alkohol och narkotika på samma sätt som pojkar och unga män. När flickor och unga kvinnor kommer till beroendevård är problematiken ofta mer omfattande, och som grupp visar de på större sociala och psykiska problem.

Fokus har varit användardriven utveckling och metoden design thinking/tjänstedesign användes för att få målgruppens bild av problematiken och skapa lösningar ur ett användarperspektiv. Insikter, möjligheter och idéer har sammanställts i en rapport samt en mer omfattande sammanställning för att kunna spridas och användas som underlag för fortsatt utvecklingsarbete inom stadens verksamheter.

Bland annat lyfter rapporten de ungas beskrivning av ett omfattande och normaliserat bruk av både alkohol och narkotika. De uttrycker

att de saknar information på en nivå som de kan ta till sig, tillgång till stöd utan inblandning av vårdnadshavare eller med risk för orosanmälningar samt en känsla av att vuxna inte agerar på rätt sätt. En del insikter går att arbeta konkret och verksamhetsnära med och dessa har varit i fokus i projektet. Andra insikter visar på behov av större förändringar i exempelvis lagstiftning eller resursfördelning och har fått mindre utrymme i projektet.

Bakgrund

Socialförvaltningen i Stockholms stad: kompetenscenter barn och unga samt verksamheten Mini Maria Stockholm initierade projektet Tidig Upptäckt, Bättre Stöd – TUBS 2021 som del av ett budgetuppdrag om att stärka samverkan mellan aktörer för att tidigt identifiera unga i behov av stöd för att i högre grad erbjuda förebyggande och uppsökande sociala insatser till unga och familjer i riskzon.

Flickor och unga kvinnor uppmärksammas inte för sitt bruk av alkohol och narkotika på samma sätt som pojkar och unga män. Statistik från kartläggningsinstrumentet Ung-DOK visar att när flickor och unga kvinnor skrivs in på Mini Maria Stockholm visar de som grupp på mer besvärliga uppväxtvillkor och mer omfattande psykisk ohälsa än de pojkar och unga män som skrivs in i verksamheten. Resultaten av behandlingen ger även något sämre effekt och när flickor och kvinnor avslutas är de något mindre nöjda. Med bakgrund i detta och även utifrån polisens beskrivningar¹ om att flickor/kvinnor i missbruk är svårare att identifiera lades fokus på målgruppen flickor och kvinnor i delar av detta budgetuppdrag.

I projektet har representation funnits från :

- Kompetenscenter barn och unga
- Mini Maria Stockholm
- Ungdomsmottagningen Gullmarsplan
- Enskede- Årsta – Vantör Stadsdelsförvaltning ungdomsenhet
- Skärholmens stadsdelsförvaltning, Unga vuxna enhet
- Ungdomsjouren
- Arbetsmarknadsförvaltningen- KAA
- ESS-gymnasiet (initialt)
- Maria ungdoms mottagning Järva unga
- BUP DBT teamet
- Polisen Globen

¹ Öppna drogscener- Metoder för lokal samverkan kring arbetet med öppna drogscener v2

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 februari 2023. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 februari 2023.

Ärendet

I TUBS-projektet har socialförvaltningen i Stockholms stad tillsammans med flera aktörer från staden samt regionen och polisen arbetat med ett användardrivet förhållningssätt för att tillsammans hitta lösningar för att förbättra flickors och kvinnors möjlighet till upptäckt och stöd. Intervjuer med 26 flickor och unga kvinnor inom olika verksamheter, observationer och intervjuer med professionella har lett till insikter och möjligheter till förändring och vissa konkreta idéer. Fokus i projektet har legat på att ta fram förbättringsförslag och idéer som är möjliga att förverkliga inom staden.

De unga flickorna och kvinnornas beskrivning av normaliserat och omfattande bruk av alkohol och narkotika är nedslående liksom deras känsla av att inte få den information, omtanke och stöd från vuxenvärlden som de önskar. Det finns i en del av de ungas intervjuer ett uttryck för att drogliberala vuxna skulle vara lösningen för att söka hjälp, men samtidigt framstår det tydligt att de önskar både stöd och i viss mån kontroll från vuxenvärlden.

Unga har i projektet uttryckt behov av att vuxna har koll och kan uppmärksamma substansbruk samt ge varaktigt och personligt stöd. Detta kan ses i motsättning till det som lyfts av professionella i form av bristande resurser, små möjligheter till att hålla sig uppdaterad kring aktuell problembild och svårigheter att få till långvarig samverkan mellan olika aktörer på grund av personalomsättning och organisationsförändringar. Det som unga och professionella har berättat i projektet knyter an till varandra i hög grad även om perspektiven skiljer sig åt.

Idéer som kommit ur projektet handlar dels om förbättrat kommunikation/information till målgruppen och de vuxna som finns nära unga privat och professionellt. Mini Maria Stockholm har inom sin verksamhet arbetat vidare med idéer om förbättrat föräldrastöd samt utökad psykoedukation till flickor inom ramarna för behandling som erbjuds.

Jämställdhetsanalys

Projektets genomförande bottenar i att stödet som ges vid ett problematiskt substansbruk i dagsläget inte är jämställt. Flickor/kvinnor och pojkar/män finns på olika arenor och möter

olika aktörer. Statistiken visar på att flickor och kvinnor utan att identifieras kan hinna etablera ett mycket problematiskt substansbruk innan de upptäcks och även att de är mindre nöjda med de insatser som erbjuds. De utsagor som kommer från beroendevården i projektet tyder på att flickor med beroendeproblematik ofta har stor samsjuklighet med annan psykiatrisk problematik och att insatser från öppenvården därför sällan är tillräckliga.

Ett stort fokus läggs i dagsläget på narkotikaanvändning hos unga manliga kriminella. Därför är det viktigt att fortsätta påminna sig om att tonårsflickor testat narkotika i nästan lika hög grad som tonårspojkar, och att även de behöver uppmärksammas tidigt och få stöd anpassat till sina behov.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Genom TUBS-projektet har vi fått ta del av värdefull information från de som deltagit. De som intervjuats har visat en stor solidaritet med andra i liknande situation och har varit generösa med personlig information vilket gör det angeläget att sprida det som kommit fram till en bred målgrupp. I planering för spridning finns bland annat att arbeta med stadens fältassistenter.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner redovisningen av projektet Tidig Upptäckt Bättre Stöd.

Bilagor

1. Tidig Upptäckt Bättre Stöd- TUBS, Ett användardrivet verksamhetsövergripande tjänstedesignsprojekt om flickor/unga kvinnors bruk av alkohol och narkotika.
2. Tidig Upptäckt, Bättre Stöd, TUBS - Utförlig sammanställning av arbetsprocess och resultat.